T001 A HÀM I 78-Bát Nê Hoàn Q.hạ

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

893 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I

KINH BAÙT-NEÂ-HOAØN QUYEÅN HAÏ

Baáy giôø, Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan ñoàng ñi ñeán aáp Caâu-di1. Sau khi ñaõ yeân oån trong thaønh Ba-tuaàn-lòch2, ñang ñi nöûa ñöôøng thì Ñöùc Phaät bò beänh, toaøn thaân ñau ñôùn3. Ngaøi ngoài beân goác caây, baûo Hieàn giaû A-nan: “Haõy caàm baùt ñeán soâng Caâu-di4 muùc moät ít nöôùc.” Hieàn giaû vaâng lôøi ra ñi. Luùc naøy coù naêm traêm coã xe ñang chaïy aàm aàm qua phía treân doøng soâng laøm cho nöôùc bò ñuïc. Toân giaû A-nan laáy nöôùc xong trôû veà baïch Ñöùc Phaät: “Vöøa roài coù raát nhieàu xe chaïy qua laøm cho nöôùc soâng bò ñuïc, chöa ñöôïc trong, vaäy Theá Toân coù theå duøng nöôùc naøy ñeå röûa raùy. Coù con soâng Hi-lieân5 caùch ñaây khoâng xa, con seõ ñeán ñoù laáy nöôùc veà ñeå Theá Toân uoáng.” Ñöùc Phaät duøng nöôùc trong baùt röûa maët vaø röûa chaân. Baáy giôø côn ñau cuûa Ñöùc Phaät dòu bôùt.

1. Caâu-di aáp ; No.1(2): Caâu-di-na-kieät; Paøli: Kusinaøraø hay Kusinagara. 2. Ba-tuaàn-lòch thaønh . Phieân aâm cho pheùp ñoàng nhaát vôùi Paøli Paøvaørikamba, khu vöôøn xoaøi ôû Naølanda, gaàn Raøjagaha (Vöông xaù). 3. Trong baûn Paøli, Phaät sau khi duøng moùn naám suøkara-maddave do Cunda cuùng, Ngaøi phaùt bònh lî huyeát. 4. Caâu-di haø ; No.1(2) vaø baûn Paøli ñeàu coù ñeà caäp con soâng naøy nhöng khoâng noùi laø teân gì. 5. Hi-lieân ; töùc Hi-lieân-thieàn (Paøli: Hiraóóavatì, con soâng coù vaøng), gaàn choã Phaät dieät ñoä. Theo loä trình, coøn caùch xa nöõa; No.1(2): A-nan ñeà nghò Phaät chôø ñeán soâng Caâu toân gaàn ñoù; Paøli: Kakutthaø.

Sau ñaáy, coù vò ñaïi thaàn ngöôøi Hoa thò teân laø Phöôùc-keá6 ñang ñi qua vuøng naøy; töø xa troâng thaáy Ñöùc Phaät caùc caên vaéng laëng, ñöôïc ñònh tòch tónh, an nhieân, thaàn saéc quang minh raïng rôõ, trong loøng hoan hyû, neân ñeán tröôùc ñaûnh leã Ñöùc Phaät, roài ñöùng qua moät beân. Ñöùc Phaät hoûi Phöôùc-keá: “Nhôø ñaâu maø oâng coù ñöôïc phaùp hyû.” Thöa: “Nhôø Tyø-kheo Löïc Lam7. Ngaøy tröôùc, con ñang ñi treân ñöôøng troâng thaáy Löïc Lam ñang an toïa ôû beân moät goác caây. Khi aáy ôû treân ñöôøng coù naêm traêm coã xe chaïy qua, coù ngöôøi ñeán sau, xuoáng xe hoûi Tyø- kheo: “–Ngaøi coù thaáy ñoaøn xe chaïy ôû tröôùc khoâng? “–Khoâng thaáy. “–Vaäy Ngaøi khoâng nghe tieáng xe aø? “–Khoâng nghe. “–Khi ñoù Ngaøi ñang nguû sao? “–Khoâng nguû, do vì ta ñang suy nghó veà ñaïo. “Ngöôøi aáy khen: “–Tieáng xe chaïy aàm aàm, thöùc nhöng vaãn khoâng nghe, giöõ taâm sao maø chuyeân nhaát nhö vaäy, thaät khoù coù ngöôøi laøm ñöôïc. Tieáng cuûa naêm traêm coã xe chaïy qua maø coøn khoâng nghe, haù laïi coøn nghe tieáng gì khaùc sao? “OÂng lieàn cuùng döôøng vò Tyø-kheo kia moät taám y baèng vaûi nhuoäm. “Luùc aáy, con nghe söï vieäc nhö theá, trong loøng heát söùc sung söôùng, lieàn ñöôïc phaùp hyû cho ñeán ngaøy hoâm nay.” Ñöùc Phaät hoûi Phöôùc-keá: “OÂng xem tieáng saám

seùt aàm aàm döõ doäi so vôùi tieáng ñoäng cuûa naêm traêm coã xe chaïy qua thì theá naøo?" "Cho duø coù moät ngaøn coã xe cuøng luùc chaïy thaät nhanh thì tieáng ñoäng aáy cuõng khoâng theå so vôùi tieáng saám seùt ñöôïc." Ñöùc Phaät noùi:

6. Phöôùc-keá ; No.1(2): Phuùc-quyù, ñeä töû A-la-haùn; Paøli: Pukkusa, ñeä töû cuûa Alaøra Kaølaøma. 7. Tyø-kheo Löïc Lam ; No.1(2); Thaày cuûa Phuùc-quyù, A-la-haùn; Paøli: Thaày cuûa Pukkus laø Alaøra Kaølama.

895 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I "Ngaøy tröôùc, coù moät thôøi Ta du hoùa ôû A-traàm8. Hoâm ñoù vaøo luùc xeá chieàu, trôøi ñoå möa to, saám seùt döõ doäi, laøm cheát heát boán con traâu vaø hai anh em ngöôøi ñi caøy. Daân chuùng xuùm tôùi chaät ních ñeå xem. Luùc aáy Ta vöøa ra khoûi phaùp ñònh, ñang thong thaû ñi kinh haønh. Coù moät ngöôøi ñeán, cuùi ñaàu ñaûnh leã, roài ñi theo Ta. Ta hoûi: "–Ngöôøi ta laøm gì ñoâng vaäy? "–Vöøa roài trôøi saám seùt, ñaùnh cheát boán con traâu vaø hai anh em ngöôøi ñi caøy, vaäy Theá Toân khoâng nghe sao? "–Khoâng nghe. "–Luùc ñoù ngaøi ñang nguû chaêng? "–Khoâng nguû. Ta ñang ôû trong tam-muoäi. "Ngöôøi aáy khen ngôïi noùi: "Ít nghe coù ngöôøi ñònh nhö Ñöùc Phaät. Tieáng saám seùt vang reàn trôøi ñaát, nhöng Ngaøi ñaõ ñöôïc ñònh tónh laëng, neân khoâng coøn nghe bieát. Ngöôøi ñoù trong loøng vui möøng, cuõng ñaït ñöôïc phaùp hyû." Phöôùc-keá taùn thaùn baèng keä: Gaëp Phaät, xem thaáy Phaät, Ai maø khoâng hoan hyû; Phöôùc nguyeän cuøng gaëp thôøi, Khieán con ñöôïc phaùp lôïi. Ñöùc Phaät ñaùp laïi baøi tuïng: Ngöôøi meán phaùp nguû yeân, Hoan hyû, taâm thanh tònh; Chaân nhaân ñaõ thuyeát phaùp, Baäc hieàn thöôøng laøm theo. Phaùp che chôû ngöôøi tu, Nhö möa laøm caây toát. Khi aáy ñaïi thaàn Phöôùc-keá lieàn sai ngöôøi haàu trôû veà laáy taám daï baèng sôïi vaøng môùi deät daâng leân Ñöùc Phaät, baïch raèng: "Con bieát Ñöùc Phaät khoâng duøng thöù naøy, nhöng mong Ngaøi thöông xoùt nhaän cho." Ñöùc Phaät nhaän taám daï roài thuyeát phaùp, chæ daïy nhieàu ñieàu phaùp yeáu. Phöôùc-keá traùnh qua moät beân cung kính baïch:

8. A-traàm ; No.1(2) sñd.: A-vieät; Paøli: Atuma.

"Keå töø ngaøy hoâm nay, con xin töï quy y Phaät, töï quy y ñaïo phaùp, töï quy y Thaùnh chuùng, thoï giôùi cuûa haøng Thanh tín, thaân khoâng saùt sanh, khoâng troäm laáy cuûa ngöôøi, khoâng daâm daät, khoâng löøa doái sai quaáy, khoâng uoáng röôïu, khoâng aên thòt, khoâng vi phaïm nhöõng giôùi aáy. Vì vieäc nöôùc baän roän vaäy con xin caùo töø." OÂng lieàn laïy saùt chaân Phaät, nhieãu quanh ba voøng roài ñi ra. Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan laáy taám daï deät baèng sôïi vaøng cuûa Phöôùc-keá ñem ñeán. Hieàn giaû vaâng lôøi daâng leân, Ñöùc Phaät maëc vaøo ngöôøi. Hieàn giaû A-nan thaáy Ñöùc Phaät thaàn saéc raïng ngôøi, töôi vui choùi loïi, khaùc naøo maøu saéc vaøng roøng neân quyø goái, thöa: "Töø khi con ñöôïc laøm thò giaû ñeán nay hôn hai möôi naêm, nhöng chöa luùc naøo thaáy thaàn saéc cuûa Ñöùc Phaät quang minh röïc rôõ nhö hoâm nay. Con khoâng roõ ñoù laø yù gì?" Ñöùc Phaät daïy: "Naøy A-nan! Coù hai nguyeân nhaân laøm cho thaàn saéc cuûa Ñöùc Phaät töôi saùng. Ñoù laø ñeâm ñaàu tieân khi Ta thaønh töïu ñaïo Chaân chaùnh Voâ thöôïng, Chaùnh giaùc vi dieäu vaø ñeán ñeâm sau cuøng khi Ta xaû boû tuoåi thoï coøn laïi,

taâm voâ vi ñeå dieät ñoä. Vaøo luùc nöûa ñeâm naøy Ta seõ Baùt-neâ-hoaøn, cho neân thaàn saéc toûa ra aùnh saùng nhö vaäy.” Hieàn giaû A-nan than khoùc vaø thöa: “Ñöùc Phaät nhaäp Neâ-hoaøn sao maø voäi quaù! Con maét cuûa theá gian seõ taét maát, sao maø nhanh theá!” Baáy giôø, Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan cuøng ñi tôùi soâng Hi-lieân. Ñöùc Phaät ñeán beân bôø soâng, côûi boû y phuïc, loäi vaøo nöôùc, tay naâng y, töï taém röûa thaân theå, roài qua ñöùng ôû bôø beân kia, söûa laïi y phuïc, baûo Hieàn giaû A-nan: “Buoåi saùng Ta thoï thöïc ôû nhaø ñeä töû Thuaàn, ñeán ñeâm seõ dieät ñoä. Hieàn giaû haõy giaûi thích cho Thuaàn roõ laø Ta thoï côm ôû nhaø oâng aáy, toái nay Ta seõ dieät ñoä. Thieân haï coù hai ñieàu khoù gaëp, neáu ñöôïc gaëp maø laïi ñích thaân cuùng döôøng lieàn ñöôïc döùt tröø heát moïi ñieàu nghi, sôï, laïi coù phöôùc baùo chaân chaùnh. “Nhöõng gì laø hai? Neáu cuùng döôøng trai phaïn cho Ñöùc Phaät, nhôø böõa côm ñoù Ngaøi ñöôïc khí löïc, thaønh töïu ñaïo quaû Voâ thöôïng chaùnh chôn, thaønh Baäc Giaùc Ngoä hoaøn toaøn. Hoaëc cuùng döôøng trai phaïn cho Ñöùc Phaät, sau böõa côm ñoù Ngaøi xaû boû tuoåi thoï, taâm voâ vi maø dieät ñoä. “Nay Thuaàn ñaõ cuùng döôøng trai phaïn cho Ñöùc Phaät nhö vaäy thì

897 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I oâng aáy seõ ñöôïc soáng laâu, ñöôïc voâ duïc, ñöôïc phöôùc lôùn, ñöôïc moïi ngöôøi heát söùc toân quyù, ñöôïc döï vaøo haøng quan vieân, sau khi maïng chung ñöôïc sanh leân coõi trôøi. Ñöôïc naêm thöù phöôùc ñoù, neân baûo Thuaàn chôù buoàn, phaûi vui möøng. OÂng ta cuùng döôøng trai phaïn cho Ñöùc Phaät moät laàn, ñaït ñöôïc nhieàu phöôùc baùo nhö vaäy. Cho neân bieát raèng ñoái vôùi Phaät khoâng theå khoâng cung kính, ñoái vôùi Kinh phaùp khoâng theå khoâng hoïc, ñoái vôùi Thaùnh chuùng khoâng theå khoâng toân thôø.” Hieàn giaû A-nan baïch Ñöùc Phaät: “Tyø-kheo Nhö-dieân9 taùnh tình hung döõ, noùng naûy, thích maéng chöûi, noùi nhieàu, sau khi Phaät Neâ-hoaøn roài thì phaûi ñoái trò haïng ngöôøi aáy nhö theá naøo?” Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan: “Sau khi ta nhaäp Neâ-hoaøn roài, ñoái vôùi nhöõng Tyø-kheo hung döõ phaûi phaït baèng phaùp Phaïm-ñaøn10, baûo ñaïi chuùng haõy im laëng laùnh ñi, ñöøng noùi chuyeän vôùi keû aáy, keû aáy seõ thaáy xaáu hoå maø töï caûi hoái.” Baáy giôø Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan: “Haõy traûi giöôøng goái, löng ta ñau nhöùc.” Hieàn giaû lieàn traûi giöôøng goái. Ñöùc Phaät naèm nghieâng theo phía hoâng beân höõu, hai chaân choàng leân nhau, tö duy veà ñaïo trí tueä chaân chaùnh. Khi aáy Ñöùc Phaät goïi Hieàn giaû A-nan, baûo noùi veà baûy giaùc yù. Hieàn giaû A-nan thöa: “Daï vaâng, ngaøy xöa con theo Phaät ñöôïc nghe: “1. Giaùc laø chí nieäm. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn11. “2. Giaùc laø phaùp giaûi. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn.

9. Nhö-dieân (dieân boä taâm), xem Tröôøng 1(2) sñd.: cht.141. 10. Phaïm-ñaøn phaït ; xem Tröôøng 1(2) sñd.: cht.142. 11. Noäi dung tu taäp moãi giaùc chi: chí nieäm chi giaùc, Phaät duïng töï giaùc, thaønh voâ tyû Thaùnh yû, voâ vi, chæ, baát daâm, xaû phaân taùn yù . Tham chieáu, No.1(2): tu

nieäm giaùc yù, nhaøn tónh, voâ duïc, xuaát yeáu, voâ vi ; hoaëc raûi raùc: y voâ duïc, y tòch dieät, y vieãn ly .

“3. Giaùc laø tinh taán. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn. “4. Giaùc laø aùi hyû. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn. “5. Giaùc laø nhaát höôùng. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn. “6. Giaùc laø duy ñònh. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn. “7. Giaùc laø haønh hoä. Ñöùc Phaät vì muïc ñích töï giaùc, thaønh voâ tyû, coù khinh an cuûa baäc Thaùnh, voâ vi, an tónh, khoâng daâm, tröø boû taâm yù taùn loaïn.” Ñöùc Phaät noùi: “A-nan ñaõ coù theå noùi ñöôïc nhö theá, vaäy phaûi neân tinh taán.” Baïch: “Xin vaâng, con ñaõ noùi ñöôïc, vaäy con seõ tinh taán.” “Nhö vaäy, naøy A-nan! Ngöôøi noã löïc tu haønh seõ mau ñaéc ñaïo.” Ñöùc Phaät ñöùng daäy khoûi choã ngoài, tö duy veà yù nghóa cuûa giaùo phaùp. Coù Tyø-kheo noùi baøi tuïng: Phaùp cam loä xuaát töø Phaät; Khi Ngaøi beänh, ñeä töû thuyeát. Daïy ñieàu naøy khuyeân haäu hoïc: Thaát giaùc yù hoûi Thaùnh hieàn. Phaät ra ñôøi con môùi hieåu, Haïnh thanh baïch, khoâng tyø veát; Hoïc phaûi bieát, nieäm chaùnh chí, AÙi hyû phaùp, nhaäp tinh taán. Chuyeân nhaát höôùng, hoä, ñònh yù, Nhö phaùp giaûi laø tònh trí. Ngöôøi coù beänh neân nghe ñaây, Tu giaùc yù, tröø taø nieäm. Vò ñang beänh laø Phaùp vöông, Ñaïo baùu xuaát töø nguoàn naøy. Baäc nhö vaäy coøn nghe phaùp,

899 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I Huoáng phaøm phu maø khoâng nghe? Ñeä töû gioûi, thoâng minh nhaát, Ñeán thaêm beänh ñeå hoûi ñaïo. Nôi Thaùnh trieát, coøn khoâng chaùn, Huoáng ngöôøi khaùc, laïi khoâng nghe. Neáu quaù khöù, ñaõ nghe ñaïo, Daáy nieäm khaùc, taâm sai traùi; Ai laøm theá, khoâng aùi hyû, Lôøi Phaät daïy, khoâng taïp nieäm. Do aùi hyû maø nhaát höôùng, Soáng voâ vi, taâm vaéng laëng; Ñaõ an tónh, khoâng nghe töôûng, Ñoù goïi laø phaùp giaûi giaùc. Dieät caùc haønh, trí thuaàn thuïc, Töï quy y, Tam Theá Toân; Caàu taát caû Trôøi, Ngöôøi, Thaàn, Hoïc taâm töø, theo ñaïi ñaïo. Nay Thaùnh sö ñaõ dieät ñoä, Caùc Hieàn giaû tieáp tuïc daïy; Tuøy thôøi giaûng tuïng phaùp aâm, Mong Thaàn coát giuùp giaùo hoùa. Baáy giôø Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan: “Ngöôi haõy ñi maéc giöôøng daây giöõa hai caây song thoï ôû Toâ lieân12, ñaàu quay veà höôùng Baéc, vaøo luùc nöûa ñeâm hoâm nay Ta seõ dieät ñoä.” Hieàn giaû thoï giaùo lieàn laøm nhö lôøi Phaät daïy, roài trôû veà baïch Phaät laø ñaõ laøm xong. Ñöùc Phaät ñeán song thoï, naèm leân giöôøng daây, hoâng nghieâng veà phía höõu. Hieàn giaû A-nan ñöùng ôû sau giöôøng, guïc ñaàu khoùc, töùc toái thôû daøi, thöa: “Ñöùc Phaät nhaäp Neâ-hoaøn sao maø voäi quaù! Con maét cuûa theá gian sao maø taét nhanh theá? Caùc baïn ñoàng tu hoïc cuûa con töø boán phöông veà, laø muoán ñöôïc thaáy Phaät, khoâng coøn troâng mong gì nöõa! Khoù maø ñöôïc thaáy laïi Phaät! Khoù maø ñöôïc haàu haï laïi Phaät! Ñeán maø khoâng thaáy ñöùc Theá Toân, hoï seõ buoàn tuûi. Sao loøng con buoàn quaù!” Ñöùc Phaät hoûi Tyø-kheo:

12. Toâ lieân song thoï . Xem Tröôøng 1(2) sñd.: cht.111.

“Hieàn giaû A-nan ñang laøm gì?” Thöa: “Hieàn giaû ñang ñöùng phía sau buoàn khoùc.” Ñöùc Phaät baûo Hieàn giaû A-nan: “Ngöôi chôù khoùc loùc. Vì sao? Töø luùc ngöôi haàu Phaät cho tôùi nay, thaân haønh luoân töø bi, khaåu haønh cuõng töø bi, yù haønh cuõng töø bi, mong sao ñem laïi moïi söï an laïc, yù nghó suy xeùt roõ raøng, heát loøng ñoái vôùi Ñöùc Phaät. Tuy caùc thò giaû cuûa Phaät ôû quaù khöù, coù doác loøng phuïng söï cuõng khoâng hôn ngöôi. Caùc thò giaû cuûa Phaät ôû thôøi vò lai vaø hieän taïi duø coù doác loøng phuïng söï cuõng khoâng theå hôn ngöôi. Vì sao? Vì ngöôi ñaõ hieåu roõ yù cuûa Phaät neân bieát luùc naøo laø thích hôïp. Neáu coù chuùng Tyø-kheo moãi khi ñeán yeát kieán Ñöùc Phaät, ngöôi ñeàu cho vaøo yeát kieán luoân ñuùng luùc. Neáu coù caùc chuùng Tyø-kheo-ni vaø Thanh tín só, Thanh tín nöõ, moãi khi ñeán xin gaëp Ñöùc Phaät, ngöôi cuõng cho vaøo ñuùng luùc. Moãi khi caùc chuùng dò hoïc, caùc Phaïm chí, cö só, ñeán ñeå thöa hoûi, ngöôi cho hoï vaøo gaëp luoân ñuùng thôøi.” Ñöùc Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Baäc toân quyù nhaát trong thieân haï laø Chuyeån luaân thaùnh vöông. Vua coù boán ñöùc töï nhieân khoù ai bì kòp. “Nhöõng gì laø boán? Neáu luùc caùc vua thuoäc gioøng Saùt-lî cuûa caùc nöôùc chö haàu ñeán ñeå ñöôïc gaàn guõi chaàu vua, Thaùnh vöông hoan hyû thuyeát phaùp cho hoï nghe, khieán cho taát caû ñeàu thích laõnh hoäi, vaâng lôøi phuïng haønh. Ñoù laø ñöùc thöù nhaát. “Neáu coù caùc vò Phaïm chí thôø ñaïo, thaân haønh ñeán chaàu vua, nhaø vua luoân hoan hyû xuaát hieän, thuyeát phaùp cho hoï nghe, khieán hoï ñeàu öa thích laõnh hoäi, vaâng lôøi phuïng haønh. Ñoù laø ñöùc thöù hai. “Neáu coù caùc haøng Lyù gia13, cö só cuøng nhau ñeán ñeå chaàu vua, Thaùnh vöông lieàn hoan hyû xuaát hieän, thuyeát phaùp cho hoï nghe, khieán hoï ñeàu öa thích laõnh hoäi, vaâng lôøi phuïng haønh. Ñoù laø ñöùc thöù ba. “Neáu coù nhöõng hoïc giaû thuoäc caùc phaùi dò hoïc14 ñeán ñeå chaàu vua, Thaùnh vöông lieàn xuaát hieän, thuyeát phaùp cho hoï nghe, khieán hoï ñeàu öa thích laéng nghe, vaâng lôøi phuïng haønh. Ñoù laø ñöùc thöù tö. “Laïi nöõa, Tyø-kheo Hieàn giaû A-nan naøy cuõng coù boán ñöùc toát ñeïp

13.

Lyù gia töù c gia chuû.

14.

Haùn: Nho laâm dò hoïc .

901 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I khoù ai bì kòp. Nhöõng gì laø boán? Neáu caùc Tyø-kheo ñeán choã A-nan, lieàn hoan hyû cuøng hoï gaëp gôõ chaøo hoûi, thuyeát kinh phaùp cho hoï nghe, khoâng ai laø khoâng ñöôïc theâm phaàn hieåu bieát, öa thích thoï giaùo, phuïng haønh. Caùc Tyø-kheo-ni, caùc Thanh tín só ñeán choã Hieàn giaû A-nan, Hieàn giaû lieàn hoan hyû cuøng hoï gaëp gôõ chaøo hoûi, thuyeát kinh phaùp cho hoï nghe, khieán khoâng ai laø khoâng ñöôïc theâm phaàn hieåu bieát, öa thích thoï trì, phuïng haønh. Ñoù laø boán ñöùc thöù nhaát. “Laïi coù boán ñöùc khaùc. Hieàn giaû A-nan vì caùc Tyø-kheo, Tyø-kheo- ni, Thanh tín só, Thanh tín nöõ, luùc thuyeát kinh phaùp, taâm vaø lôøi ñeàu ñöùng ñaén,

khoâng coù hai yù, khieán cho ngöôøi nghe cung kính, im laëng nghe. Chính nhôø söï tónh laëng cho neân Hieàn giaû A-nan nhôù roäng, khoâng queân maát moät caùch thình lình. Ñoù laø boán ñöùc thöù hai. “Laïi coù boán ñöùc khaùc. Hoaëc coù caùc Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, Thanh tín só, Thanh tín nöõ, khoâng hieåu nghóa cuûa kinh vaø giôùi luaät, ñeàu ñeán hoûi Hieàn giaû A-nan. Hieàn giaû A-nan lieàn phaân bieät thuyeát giaûng, giuùp hoï ñeàu ñöôïc hieåu roõ. Sau khi ra veà, khoâng ai laø khoâng khen ngôïi Hieàn giaû A-nan. Ñoù laø boán ñöùc thöù ba. “Laïi coù boán ñöùc khaùc. Phaät ñaõ noùi möôøi hai boä kinh, Hieàn giaû A- nan ñeàu ñoïc tuïng nhôù bieát, neân noùi laïi cho boán chuùng ñeä töû nhö Hieàn giaû ñaõ ñöôïc nghe, khoâng coù theâm bôùt, cuõng chöa töøng chaùn moûi. Ñoù laø boán ñöùc thöù tö cuûa Hieàn giaû A-nan, khoù ai bì kòp, theá gian ít coù.” Baáy giôø, coù vò Hoùa Tyø-kheo15 ñang ñöùng tröôùc Ñöùc Phaät. Ñöùc Phaät baûo: “Naøy Tyø-kheo! Neân traùnh ñi, ñöøng ñöùng ôû tröôùc ta.” Hieàn giaû A-nan baïch Phaät: “Con ñöôïc haàu haï Ñöùc Theá Toân hai möôi laêm naêm, nhöng chöa thaáy coù Tyø-kheo naøo nhö vaäy, khoâng hoûi yù con maø laïi ñi thaúng ñeán tröôùc Phaät.” Ñöùc Phaät baûo: “Naøy A-nan! Ñoù laø vò Hoùa Tyø-kheo. Vaû laïi, trong nhieàu kieáp vò aáy laø baäc Ñaïi-tuaân-thieân, raát thaàn dieäu, coù oai ñöùc, ñaõ tröø saïch moïi söï buoàn lo, sôï haõi, bieát Ñöùc Phaät vaøo nöûa ñeâm hoâm nay seõ nhaäp Neâ-hoaøn, cho neân môùi ñeán ñaây. Vì töø nay veà sau seõ vónh vieãn khoâng coøn thaáy

15. Hoùa Tyø-kheo , chæ Tyø-kheo hoùa thaân, khoâng phaûi ngöôøi thaät. No.1(2): Tyø- kheo Phaïm-ma-na; Paøli: Upavaøòa.

Ñöùc Phaät nöõa.” A-nan thöa: “Chæ coù moät vò Trôøi naøy bieát Ñöùc Phaät saép dieät ñoä sao?” Ñöùc Phaät ñaùp: “Töø Ñoâng, Taây, Nam, Baéc, trong chu vi boán traêm taùm möôi daëm cuûa thaønh Caâu-di, chö Thieân hieän ra ñaày caû hö khoâng, ñeàu buoàn than, boái roái khoâng an, taâm hoï ñeàu nghó: ‘Ñöùc Phaät dieät ñoä sao maø voäi quaù!’” A-nan thöa: “Gaàn hai beân vuøng naøy coù caùc nöôùc lôùn nhö: Vaên vaät, Vöông xaù, Maõn-la, Duy-da16, sao Ñöùc Phaät khoâng choïn nhöõng choã aáy maø nhaäp Neâ- hoaøn maø laïi ôû nôi thaønh nhoû beù, heûo laùnh naøy?” Ñöùc Phaät baûo: “Naøy A-nan! Ñöøng goïi thaønh naøy laø nhoû beù, heûo laùnh. Vì sao? Ngaøy xöa nöôùc naøy teân laø Caâu-na-vieät17, laø kinh ñoâ cuûa Ñaïi vöông, thaønh daøi boán traêm taùm möôi daëm, roäng hai traêm taùm möôi daëm, trang nghieâm ñeïp nhö tranh veõ, coù baûy lôùp töôøng thaønh, neàn thaønh coù boán baäc, cao taùm taàm, beân treân roäng ba taàm, ñeàu laøm baèng hoaøng kim, baïch ngaân, thuûy tinh, löu ly, duøng boán thöù baùu laøm ngoùi, treân töôøng coù xeáp nhieàu töôøng ngaén ñieâu khaéc, chaïm troå tinh vi, döôùi ñaát thì laùt gaïch nung vaø phoøng oác cuûa daân chuùng ñeàu do boán baùu taïo thaønh. Doïc theo ñöôøng ñi, töï nhieân sanh tröôûng nhieàu caây ñöùng san saùt nhau. Caây cuõng baèng boán baùu. Caây baèng vaøng thì laù, hoa, quaû baèng baïc. Caây baèng baïc thì laù hoa, quaû baèng vaøng. Caây baèng löu ly, thuûy tinh cuõng gioáng nhö vaäy. Gioù hiu hiu thoåi laøm caây lay ñoäng thöôøng phaùt ra naêm thöù aâm thanh. AÂm thanh aáy hieàn hoøa, dòu daøng, nhö naêm daây ñaøn caàm rung leân. ÔÛ giöõa haøng caây coù ao taém, beân bôø ao coù laùt ngoùi, caùc bôø ñeå ñi boä noái tieáp nhau, beân trong coù

boán ñaøi baùu, baäc theàm cuûa ñaøi coù haøng lan can. Vaùch töôøng, giöôøng, gheá trong nhaø, taát caû ñeàu laøm baèng boán baùu. Trong ao thöôøng coù caùc thöù hoa sen ñuû maøu, sen xanh aâu-baùt, sen tía caâu-

16. Ñoâ thò lôùn thôøi Phaät: Vaên vaät ñaïi quoác töùc Xaù-veä, thuû phuû cuûa nöôùc Caâu-taùt-la (Paøli: Kosala); Vöông xaù ñaïi quoác ; thuû phuû cuûa Ma-kieät-ñaø (Magadha); Maõn-la ñaïi quoác , töùc Maït-la; Duy-da ñaïi quoác töù c Tyø-xaù-ly, thuû phuû cuûa nhöøng ngöôøi Leä-xa (Licchavi). Haùn dòch noùi laø caùc ñaïi quoác, laø laáy teân ñoâ thò maø goïi thay teân nöôùc. 17. Caâu-na-vieät ; No.1(2): Caâu-xaù-baø-ñeà.

903 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I ñieàm, sen vaøng vaên-na, sen ñoû phuø-dung18, nhìn boán beân ñeàu thaúng haøng. Hai beân ñöôøng ñi laïi coù baûy thöù hoa laï, muøi höông thôm ngaùt, thöôøng sanh trong muøa ñoâng, muøa haï, coù naêm maøu röïc rôõ. ÔÛ trong ñaát nöôùc aáy thöôøng nghe möôøi ba loaïi tieáng: tieáng voi, tieáng ngöïa, tieáng boø, tieáng xe, tieáng loa, tieáng chuoâng, tieáng linh, tieáng troáng, tieáng muùa, tieáng ca, tieáng ñaøn, tieáng nhaïc, tieáng ca tuïng nhaân nghóa, tieáng taùn thaùn nhöõng haïnh cao quyù cuûa Ñöùc Phaät. “Baáy giôø coù vò Chuyeån luaân thaùnh vöông teân laø Ñaïi Khoaùi Kieán19, laøm vua boán chaâu thieân haï, laáy Chaùnh phaùp ñeå trò daân, coù baûy baùu töï nhieân: “1. Xe vaøng baùu. “2. Voi traéng baùu. “3. Ngöïa bieác baùu. “4. Thaàn giöõ kho chaâu baùu. “5. Ngoïc nöõ baùu. “6. Lyù gia baùu20. “7. Thaùnh ñaïo baùu.21 “Vua coù boán thaàn ñöùc: “Luùc coøn nhoû thôøi gian laø taùm vaïn boán ngaøn naêm; khi laøm thaùi töû laø taùm vaïn boán ngaøn naêm; luùc laøm baäc Chuyeån luaân vöông laø taùm vaïn boán ngaøn naêm; luùc boû ngoâi vò ôû theá gian maëc phaùp y laø taùm vaïn boán ngaøn naêm, tuoåi thoï cuûa vua laø ba möôi ba vaïn saùu ngaøn naêm. Ñoù laø thaàn ñöùc thöù nhaát cuûa vua. “Ngaøi coù theå phi haønh, chu du boán chaâu thieân haï, baûy baùu ñeàu ñi theo, cuøng caùc quan tuøy tuøng. Ñoù laø thaàn ñöùc thöù hai cuûa vua. “Ngaøi coù thaân töôùng ñeïp ñeõ ñoan nghieâm, khoûe maïnh ít beänh, thaân nhieät ñieàu hoøa, khoâng laïnh, khoâng noùng. Ñoù laø thaàn ñöùc thöù ba cuûa vua. “Ngaøi coù oai thaàn thuø thaéng, taâm luoân hieàn hoøa, vui veû, thaáy roõ

18.
Thanh lieân AÂu-baùt (Paøli: Uppala); Töû lieân Caâu-ñieàm (Paøli: Kumuda), Hoaøng lieân Vaên-na (Mandaørava), Hoàng lieân Phuø-dung (Paduma).
19.
Ñaïi Khoaùi Kieán ; No.1(2): Ñaïi Thieän Kieán; Paøli: Mahaøsudassana.
20.
Lyù gia baûo , töù c cö só baûo.
21.
Thaùnh ñaïo baûo , töù c Chuû binh thaàn baûo (vò töôùng quaân).

chaùnh ñaïo, laáy Chaùnh phaùp ñeå giaùo hoùa muoân daân. Ñoù laø thaàn ñöùc thöù tö cuûa vua. “Moãi laàn nhaø vua ñi daïo, ngaøi luoân boá thí ñeå taïo theâm phöôùc, ñaùp öùng nhöõng mong muoán cuûa moïi ngöôøi, ai xin nöôùc uoáng thì cho uoáng, ai caàu thöùc aên thì cho aên, ai caàu aùo quaàn xe ngöïa, höông hoa tieàn baïc chaâu baùu, ngaøi ñeàu cho taát caû. Ngaøi thöông yeâu ngöôøi, vaät nhö cha meï thöông yeâu con. Só daân kính meán vua nhö con kính meán cha. Moãi khi vua ñi daïo, baûo ngöôøi ñaùnh xe ñi töø töø ñeå cho só daân ôû trong nöôùc ñöôïc nhìn vua laâu hôn. Baûn taùnh cuûa vua thì thuaàn haäu nhaân töø, boán phöông thì thaùi bình. Ñoù chính laø caùi ñöùc cuøng toät cuûa vua. “Nhaø vua thoáng laõnh tieåu vöông goàm ñeán taùm vaïn boán ngaøn nöôùc. Caùc vò tieåu vöông aáy moãi laàn vaøo chaàu, khi aáy vua Ñaïi Khoaùi Kieán ñeàu môøi leân ñieän, vui veû an uûi, giaûng noùi Chaùnh phaùp cho hoï nghe, hoûi hoï trong nöôùc coù thieáu thoán gì khoâng?” Caùc tieåu vöông ñeàu thöa: “Nhôø thoï aân naëng cuûa Thieân vöông, neân ñaát nöôùc chuùng thaàn töï thaáy ñaày ñuû moïi ñieàu vui söôùng.” Nhaø vua laïi ra leänh: “Caùc vò haõy söûa sang laïi cung ñieän cuûa mình nhö cung ñieän cuûa ta vaäy, laáy Chaùnh phaùp giaùo hoùa daân chuùng, chôù laøm khoå muoân daân cuûa Trôøi. Ngaøi laïi ban cho caùc Tieåu vöông aùo maõo, giaøy deùp, xe coä, vaät baùu. Caùc tieåu vöông thoï nhaän lôøi daïy baûo cuûa nhaø vua roài caùo töø lui ra, ai naáy ñeàu hoan hyû. Baáy giôø ñaïi vöông söûa laïi Phaùp ñieän, daøi boán möôi daëm, coù boán taàng caáp baäc, taát caû ñeàu laøm baèng hoaøng kim, baïch ngaân, thuûy tinh, löu ly. Nhaø, töôøng, lan can, caây truï, xaø ngang gaùc treân cao, truï treân caây vuoâng, xaø ngaén, ñoøn doâng döôùi maùi hieân che, töø treân xuoáng döôùi, giöôøng toøa, gheá, chieáu ñeàu laøm baèng boán baùu. Laïi ôû treân Phaùp ñieän coù taùm vaïn boán ngaøn thöù xen laãn phoâ baøy ñeïp ñeõ, naøo xe coä, nhaø gaùc ñeàu hieän ra nhö sao Baéc-ñaåu, coù daùt vaøng nôi caùc khoaûng troáng giao nhau, phía tröôùc baøy ra caùi beä baèng baïc. Heã nhaø gaùc baèng baïc thì beä baèng vaøng, nhaø gaùc thuûy tinh, löu ly thì caáp baäc cuõng laïi nhö vaäy. ÔÛ khoaûng giöõa cuûa vuøng chaâu baùu toâ ñieåm thì treo hoa keát traùi, boán baùu xen laãn che treân tröôùng, do vaøng baïc deät thaønh, hoaëc nhung ñoû deät baèng loâng thuù maøu saéc röïc rôõ, boán goùc thì laøm baèng san hoâ, rieâng ôû treân ñieän, boán maët ñieän ñeàu coù ao taém, taát caû vuoâng vöùc

905 KINH THẾ KỶ - KINH BÁT NÊ HOÀN – TRƯỜNG A HÀM I roäng moät do-tuaàn. Chung quanh ao taém sanh ra nhieàu caây Ña-laân22, coù taùm vaïn boán ngaøn goác, cao moät do-tuaàn, moïc doïc theo caùc giao loä. Moãi laàn Ñaïi vöông ñi daïo thì duøng xe voi. Khi ñoù, vua Khoaùi Kieán ñem nhöõng vaät sôû höõu cuûa mình ñeå laøm phöôùc ñoái vôùi daân chuùng. Buoåi saùng ngaøi môøi caùc Sa-moân, Phaïm chí leân treân ñieän ñeå thoï thöïc. Nhaø vua töï suy nghó: ‘Ngaøy thaùng troâi mau maø ta saép giaø roài, ta ñang duøng naêm thöù duïc naøy, cuøng taïo ra caùc thöù nhö nhaø baùu... Ta haõy kieàm cheá loøng duïc, töï thaân tu haïnh thanh tònh’. Nhaø vua chæ ñi vôùi moät ngöôøi haàu, leân Phaùp ñieän, ñi vaøo vuøng chaâu baùu trang söùc baèng vaøng, ngoài treân ngöï saøng baèng baïc, suy nghó: ‘Thieân haï tham daâm voâ ñoä, ñaõ coù sanh thì phaûi coù töû, hình haøi roài trôû veà vôùi ñaát buïi.

Taát caû vaïn vaät ñeàu voâ thöôøng.’ Nhaø vua ñöùng daäy, ñi vaøo vuøng trang söùc baèng baïc, ngoài treân giöôøng baèng vaøng, suy nghó: ‘Heã coù gaëp gôõ thì phaûi coù bieät ly, moïi luyeán moä ñeàu khoâng ích gì. Haõy xaû boû aân aùi, doác tu phaïm haïnh.’ Suy nghó xong, nhaø vua ñöùng daäy ñi vaøo vuøng trang hoaøng baèng thuûy tinh, ngoài treân giöôøng löu ly, töï nghó: ‘Ta choáng choïi vôùi caùi giaø, beänh, cheát, söûa taâm, ñoåi thay haønh ñoäng ñeå tröø boû daâm, noä, si, suy nghó veà ñaïo Voâ vi.’ Roài nhaø vua laïi ñöùng daäy ñi vaøo vuøng trang hoaøng baèng löu ly, ngoài treân giöôøng thuûy tinh, chuyeân taâm tö duy, ñeå tröø boû phaùp aùc, tham duïc cuûa theá gian, suy nghó veà ñaïo Voâ vi, giöõ taâm thanh tònh, thaønh haïnh Nhaát thieàn, keùo daøi nhö vaäy thaät laâu, bao truøm taát caû.

22. Ña laân ; xem No.1(2), baûn Vieät, cht. 116.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.